

***ΠΡΟΣΟΧΗ: 1) Να απαντήσετε σε τρεις ερωτήσεις της Ομάδας Α' και σε δύο της Ομάδας Β' (ξεκινήστε από τις ερωτήσεις που γνωρίζετε καλύτερα)!

2) Να μεταφέρετε όλες τις απαντήσεις στην κόλλα (οτιδήποτε γράψετε πάνω στη φωτοτυπία δεν συνυπολογίζεται στη βαθμολογία)

3) Κάθε ερώτηση πιάνει 4 μονάδες

ΟΜΑΔΑ Α'

Ερ.Α1) (α) Με ποια συνθήκη τερματίστηκαν οι Βαλκανικοί πόλεμοι και ποιοι ήταν οι όροι της;
(β) Θεωρείτε ότι οι Βαλκανικοί πόλεμοι είχαν θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα για το ελληνικό κράτος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Ερ.Α2) (α) Ποιο φαινόμενο ονομάστηκε Βιομηχανική Επανάσταση και ποια ήταν τα κύρια γνωρίσματά του;

(β) Σε ποια χώρα πρωτοεμφανίστηκε η Βιομηχανική Επανάσταση και ποιοι ήταν οι πρώτοι κλάδοι που αναπτύχθηκαν;

Ερ.Α3) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ). Όσες χαρακτηρίσετε λανθασμένες να τις επαναδιατυπώσετε, γράφοντας τη σωστή απάντηση.

1. Η θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου σχετίζεται με τον Διαφωτισμό.
2. Το σύνταγμα του 1844 θέσπισε το πολίτευμα της βασιλευόμενης δημοκρατίας.
3. Το 1823 -και ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη η Ελληνική επανάσταση- ξέσπασε εμφύλια διαμάχη, που ξεκίνησε από πολιτικές εντάσεις και οδήγησε σε ένοπλες συγκρούσεις.
4. Ο Δηλιγιάννης κατήργησε τον τρικουπικό νόμο σχετικά με τις προσλήψεις δημοσίων υπαλλήλων βάσει προσόντων, γιατί πίστευε ότι κάθε κυβέρνηση πρέπει να έχει τους δικούς της οπαδούς στις κρατικές θέσεις.
5. Κατά την περίοδο της κατοχής η Ελλάδα χωρίστηκε σε τρεις ζώνες: τη γερμανική, την ιταλική και την τουρκική.
6. Ο Ο.Η.Ε. ιδρύθηκε μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο.
7. Η κρίση στα Ίμια συνέβη τη δεκαετία του '70 επί πρωθυπουργίας Κ. Καραμανλή.
8. Με το σχέδιο Μάρσαλ η παραγωγή και το εμπόριο στην Ευρώπη επανήλθαν σύντομα στα επίπεδα που ήταν πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ωστόσο επισημοποιήθηκε η παρέμβαση των Η.Π.Α. στην Ευρώπη.
9. Το 1960 ιδρύθηκε η ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία με πρώτο πρόεδρο τον αρχιεπίσκοπο Σερραφείμ.
10. Η απριλιανή δικτατορία επιβλήθηκε το 1974.

Ερ.Α4) (α) Ποια ήταν τα αίτια του ελληνικού εμφυλίου πολέμου τη δεκαετία του '40 και ποιες οι συνέπειες που επέφερε;

(β) Πιστεύετε ότι η ανάμειξη των ξένων δυνάμεων επηρέασε τις εξελίξεις σε σχέση με τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Ερ.Α5) Να ορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών εννοιών: (α) Ελεύθερη Ελλάδα, (β)Φιλική Εταιρεία, (γ) Στρατιωτικός Σύνδεσμος, (δ)Μεγάλη Ιδέα, (ε) Τάγματα εργασίας

ΟΜΑΔΑ Β'

Ερ.Β1) α. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο που ακολουθεί και αξιολογώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στα αίτια σύγκρουσης του βασιλιά με το Βενιζέλο και στα αποτελέσματά της.

β. Κατά τη γνώμη σας, η συμμετοχή της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο ευνόησε την Ελλάδα ή την ζημίωσε;

Η απόσταση ανάμεσα στους δύο άνδρες δεν είναι τυχαία. Ο Κωνσταντίνος και ο Βενιζέλος συνεργάστηκαν στους βαλκανικούς πολέμους, ως στρατιωτικός ηγέτης της Ελλάδας ο ένας ως διπλωματικός ο άλλος, και συνέχισαν μετά την ανάρρηση του Κωνσταντίνου στο θρόνο το 1913 , όταν δολοφονήθηκε ο πατέρας του. Η έκρηξη όμως του Α' Παγκοσμίου πολέμου το επόμενο έτος οδήγησε σε μια ανεπανόρθωτη ρήξη μεταξύ τους. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος ήταν πεισμένος για την ανωτερότητα των γερμανικών όπλων κι ήθελε να παραμείνει η Ελλάδα ουδέτερη. Ο Βενιζέλος , εξίσου πεισμένος ότι θα θριάμβευε η Αντάντ, ήταν υπέρ της παρέμβασης στο πλευρό των Αγγλογάλλων. Η σύγκρουση τους έθεσε επί τάπητος το ζήτημα της συνταγματικής θέσης του θρόνου και έριξε τη χώρα στη χειρότερη πολιτική κρίση της ιστορίας της. Τελικά οι Δυνάμεις της Αντάντ παρενέβησαν χωρίς να πολυνοιαστούν για τους καλούς τρόπους που επιτάσσει το διεθνές Δίκαιο και το 1917 ο Κωνσταντίνος οδηγήθηκε σε αναγκαστική εξορία. Η Θεσσαλονίκη έπαιξε κάθε άλλο παρά αμελητέο ρόλο σ' αυτά τα γεγονότα καθώς το 1916 ο Βενιζέλος σχημάτισε δική του προσωρινή κυβέρνηση εκεί και η αντιπαλότητα της πόλης με την Αθήνα πήρε νέο θανάσιμο νόημα

[Μ. Mazower , Θεσσαλονίκη, Πόλη των Φαντασμάτων, Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι και Εβραίοι. 1453 - 1950,εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006, σελ. 366]

Ερ.Β2) Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραθέματα που ακολουθούν και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα εξής:

α) Ποιες υπήρξαν οι μεταρρυθμίσεις του Καποδίστρια στον εκπαιδευτικό τομέα;

β) Θεωρείτε ότι η διακυβέρνησή του ήταν φιλολαϊκή ή αυταρχική; Να εκφράσετε την προσωπική σας άποψη αιτιολογώντας την απάντησή σας με επιχειρήματα.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α: Η εκπαιδευτική πολιτική του Καποδίστρια αντικατόπτριζε τη νέα κοινωνική δομή και το νέο πολιτικό σύστημα που επιδίωκε να εγκαθιδρύσει στην Ελλάδα. Είχε μακροπρόθεσμους σκοπούς και στόχους και εντασσόταν στο ευρύτερο κυβερνητικό πρόγραμμα. Η παροχή ίσων ευκαιριών μόρφωσης σε όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες θα οδηγούσε σταδιακά στην πολιτική ωριμότητα και τη χειραφέτησή τους. Το περιεχόμενο της διδασκαλίας των μαθημάτων προσανατολίστηκε προς την ελληνοχριστιανική παράδοση και δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην εθνική διαπαιδαγώγηση, στη δημιουργία πολιτών-μελών εθνικού κράτους και στη σύζευξη θρησκείας και παιδείας, για την ανόρθωση του φρονήματος των πολιτών. Στο διάταγμα διορισμού των δασκάλων και των επιτρόπων του Ορφανοτροφείου ο Καποδίστριας επισημαίνει: Να καταστήσετε τους μαθητές «μετόχους των αγαθών της ηθικής και χριστιανικής αγωγής και της υγιούς στοιχειώδους παιδείας».2 Επίσης, σε επιστολή του προς τον έκτακτο επίτροπο Β. Σποράδων Αν. Λόντο είναι κατηγορηματικός για την ηθικοθρησκευτική αγωγή: «Μία πρέπει να είναι η αποστολή σας, η εξασφάλισις των δικαιωμάτων του ανθρώπου και η διά της παιδείας μόρφωσις των ηθών του, διά της οποίας θα αναδειχθή εις τον λοιπόν πεφωτισμένον κόσμον άξιος της ελευθερίας».

[Διαμαντής Δημήτριος, *Η Εκπαίδευση κατά τον Καποδίστρια*, Επιστημονικό Βήμα, τ. 6, Ιούνιος 2006]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: Ο Μακρυγιάννης γράφει «Πήρε την επιρροή των ανθρώπων ο Κυβερνήτης. Ήταν μπεζερισμένοι όλοι από την ακαταστασία. Δυο χρόνια κοντά μας κυβέρνησε αγγελικά. Και μας γύμναζε και την οικονομία. Ότι κι ' ο Κυβερνήτης μας μίαν κόττα έτρωγε τέσσερες ημέρες».

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ: Ο Ιωάννης Κωλέττης, έλεγε για τον Καποδίστρια: « Απομάκρυνε από τα πράγματα όλους τους αρχηγούς των Ελλήνων [...], καταφρόνησε τα δίκαια του πολίτου[...]. εμφύχωσε την κακοήθεια, την προδοσία [...].

Ερ.Β3) α. Ποια ήταν τα αποτελέσματα του κραχ του 1929 στην κοινωνία των ΗΠΑ; Να λάβετε υπόψιν τις φωτογραφίες που ακολουθούν.

β. Ποια λύση πρότεινε ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ για την αντιμετώπιση αυτής της οικονομικής κρίσης; Πιστεύετε ότι οι προτάσεις του είχαν αποτέλεσμα; Να συμβουλευτείτε τα παραθέματα που ακολουθούν.

Εικ.1

Εικ.2

Εικ.3

Εικ.4

ΚΕΙΜΕΝΟ Α: «Για να κάνουμε τα εργοστάσιά μας και τα αγροκτήματά μας να ξαναδουλέψουν με τη βεβαιότητα ότι θα πωλούν τα προϊόντα τους θα πρέπει να εξασφαλίσουμε στους καταναλωτές τα μέσα για να αγοράζουν τα προϊόντα αυτά. Αλλά για να πραγματοποιηθεί αυτό, θα πρέπει να μην έχουμε ανάμεσα στους καταναλωτές 12 εκατομμύρια άνεργους, οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν τίποτε. Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να ξαναρχίσουν να εργάζονται και αυτό θα το κατορθώσουμε με τον παρακάτω τρόπο: θα μοιράσουμε την εργασία που σήμερα προσφέρεται ανάμεσα σ' αυτούς που απασχολούνται και στους άνεργους ώστε να εξαλείψουμε την ανεργία. Και αυτό θα το κατορθώσουμε εξασφαλίζοντας σε κάθε εργάτη ένα κατώτατο ημερομίσθιο που θα του επιτρέπει να ζει... Εάν όλοι οι εργαζόμενοι κάνουν συγχρόνως το ίδιο πράγμα, κανείς απ' αυτούς δε θα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Το πρόβλημα επομένως περιορίζεται στο εξής ερώτημα: θα

κατορθώσουμε να πετύχουμε ώστε συγχρόνως όλοι οι εργαζόμενοι να κάνουν το ίδιο; ... καμιά επιχείρηση που επιβιώνει από την πληρωμή χαμηλών ημερομισθίων στους εργάτες δεν πρέπει να υπάρχει σ' αυτή τη χώρα» [Φ. Ρούζβελτ, Λόγος στις 17 Μαΐου 1933].

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: «Ο Κέινς υποστήριξε ότι μόνο με κρατική παρέμβαση μπορεί να βοηθηθεί η οικονομία σε περιόδους ύφεσης, μέσω δηλαδή των δημοσίων επενδύσεων, ρυθμίσεων και μέτρων κοινωνικής προστασίας, μπορεί να αυξηθεί η ζήτηση, που αποτελεί την καρδιά για την οικονομική ανάπτυξη [...]. Ο Κέινς κάθε άλλο παρά αντίθετος με την οικονομία της αγοράς ήταν. Συνειδητοποίησε ωστόσο, μέσα από την τραγικότητα των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων του Μεσοπολέμου, ότι η οικονομία της αγοράς από μόνη της, χωρίς ρυθμίσεις και κρατικές παρεμβάσεις προς όφελος των αδυνάτων, δεν είναι δυνατόν να δημιουργήσει συνθήκες οικονομικής σταθερότητας» [Θαν. Τσιώκος, *Οι αιτίες και οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Προτάσεις για γρήγορη έξοδο*, 2011]

Ερ.Β4) Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τα παραθέματα που ακολουθούν, να απαντήσετε στα παρακάτω δύο υποερωτήματα

α. Ποια χρονιά υπογράφηκε η Συνθήκη της Λωζάνης και ποιοι ήταν οι όροι που εμπεριείχε;

β. Για ποιους λόγους υπήρξε ένταση μεταξύ γηγενών και των προσφύγων στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α: Τραγική για τους άνω του ενός εκατομμυρίου Έλληνες πρόσφυγες και τις περιουσίες τους, αλλά και πλέον συμφέρουσα λύση, εν όψει της κατηγορηματικής αρνήσεως της τουρκικής πλευράς να δεχθεί την επιστροφή τους, ήταν η Συμφωνία της υποχρεωτικής ανταλλαγής πληθυσμών που υπογράφηκε στη Λωζάνη [...]. Το υποχρεωτικό της μετακινήσεως σήμαινε ότι πολλοί από αυτούς θα μπορούσαν να εγκατασταθούν στα οικήματα και τις γεωργικές εκτάσεις των 400.000 περίπου μουσουλμάνων, ελλήνων πολιτών, που βάσει της Συμφωνίας έπρεπε να ταξιδέψουν προς την αντίθετη κατεύθυνση· εξίσου τραγικά θύματα και αυτοί – που κανείς σχεδόν στην Ελλάδα δε φαίνεται να τους θυμάται – ενός πολέμου για τον οποίο δεν έφεραν καμία ευθύνη και στου οποίου τη διεξαγωγή δεν είχαν κανενός είδους συμμετοχή [Γ. Γιανουλόπουλος, «*Η ευγενής μας τύφλωσις...*», Αθήνα 2003].

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: "Η εντονότατη αντίθεση γηγενών και προσφύγων διαχέεται σε όλον τον ελλαδικό χώρο. Οι άνθρωποι που μόλις διασώθηκαν από την τουρκική σφαγή, αποκαλούνται "τουρκόσποροι" και "γιαουρτοβαφτισμένοι" (επειδή συνήθιζαν να τρώνε γιαούρτι). Η λέξη "Σμυρνιά" από προσδιοριστική της γυναικείας μικρασιατικής καταγωγής, γίνεται στο νεοελληνικό λεξιλόγιο συνώνυμη της πόρνης. Η λέξη "πρόσφυγας" διαχέεται στον κοινωνικό ιστό με τον πιο υποτιμητικό τρόπο. Τον "ρατσισμό" αυτό προσπαθούν να εκμεταλλευτούν οι φασιστοειδείς κινήσεις που απαιτούν να επιβληθεί στους πρόσφυγες να φορέσουν κίτρινα περιβραχιόνια για να τους διακρίνουν και να τους αποφεύγουν οι Έλληνες [Α. Ρήγος, *Η Β' Ελληνική Δημοκρατία, 1924-1935*, Αθήνα 1999].

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ